Opetus- ja kulttuuriministeriö 25.11.2019
Talouspäällikkö Pasi Rentola

Eduskunta

Hallintovaliokunta

Valiokunnan kokous 26.11.2019

Asia: HE 31/2019

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausunto

Asia: HE 31/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta.

Hallituksen esityksen mukaisesti kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia esitetään muutettavaksi siten, että kunnan peruspalvelujen valtionosuusprosenttia korotetaan 0,09 prosenttiyksiköllä. Valtionosuus olisi vuoden 2020 alusta 25,46 prosenttia ja kuntien omarahoitusosuus olisi 74,54 prosenttia.

Valtionosuusprosentin muutoksessa esitetään otettavaksi huomioon lisäyksenä 0,10 prosenttiyksikköä liittyen uusien ja laajenevien tehtävien toteuttamiseen siten, että valtionosuusprosentti on 100. Valtionosuuden mitoituksessa on uusina tehtävinä otettu huomioon hallitusohjelman mukaisesti Vaasan keskussairaalan muutos laajan päivystyksen sairaalaksi (miljoona euroa), perheiden ja elämäntilanteiden moninaisuuden tukeminen (2 miljoonaa euroa), subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden laajentaminen (7,1 miljoonaa euroa) ja varhaiskasvatuksen ryhmäkokojen pienentäminen (6,7 miljoonaa euroa). Lisäksi valtionosuuprosentin muutokseen vaikuttaa lastensuojelun jälkihuollon laajennus (12 miljoonaa euroa) ja A1 -kielen opetuksen aloittamisen varhennus (7,5 miljoonaa euroa).

Valtionosuuden mitoituksen muutokset perustuvat hallitusohjelmaan ja vuosien 2020-2023 julkisen talouden suunnitelmaan.

Valtionosuusprosentin muutoksen laskennan perusteet varhaiskasvatuksen ja A1-kielen varhentamisen osalta vastaavat opetus- ja kulttuuriministeriön näkemystä. Varhaiskasvatuksen osalta kyseessä on edellisen hallituksen toteuttamien muutosten palautus sitä aikaisemmalle tasolle. Taloudellisissa vaikutuksissa on sekä kokoaikaisen varhaiskasvatusoikeuden että kasvattajien ja lasten suhdeluvun osalta huomioitu, että edellisellä hallituskaudella vain osa kunnista toteutti mainitut muutokset.

A1-kielen opiskelu alkaa nykyisin pääasiassa perusopetuksen 3. vuosiluokalta. A1-kieltä esitetään varhennettavaksi siten, että se alkaa jo 1. vuosiluokalta. Sitä koskevat laskelmat perustuvat pääsääntöisesti työvoimakustannusten vaikutuksiin.

Vuoden 2020 osalta laskelmissa on huomioitu syyslukukauden vaikutus.

Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että ministeriön toimialan julkisesta rahoituksesta noin puolet toteutetaan osana kuntien peruspalveluiden rahoitusjärjestelmää. Varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä kirjastotoimen ja kuntien kulttuuritoimen kustannukset ovat yli 8 mrd. euroa vuodessa. Kuntien taloudellisella tilanteella sekä sen kehityksellä on keskeinen merkitys myös opetus- ja kulttuuritoimen peruspalveluiden järjestämisedellytyksiin.